

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

Complectens copiosè Resolutiones Theologicas, etiam modernas, ad
praxim accommodatas

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

P. 4. Dubitanti favet Possessio, latins deductum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40873

candi, cum non habeat determinatum iudicium quod operatio sua sit licita potius quam illicita. Teneatur proinde actionem suam suspendere donec re ulterius examinata dubium deponat, & licitam esse suam actionem ex prudenti ratione concludat. Quibus autem Regulis homo in dubio constitutus possit se resolvere ad dubium deponendum, & licite agendum, ex sequentibus principiis magis in particulari intellegitur.

P. I V. *Dubitanti favet Possessio.*

IN dubio melior est conditio possidentis. Hanc *Regulam* plurimi Theologi intelligunt non tantum de possessione alicujus rei, aut juris, sed etiam libertatis, id est. Quando post diligens examen dubium adhuc perseverat, licitum est homini quam velit partem amplecti modis infra explicandi. Quia per solum dubium non censetur de consueta possessione & usu suae libertatis deturbari. Quod si è contra possessio præcipiendi præsumatur stare pro lege, aut præcepto, non censetur homo possidere libertatem à legis obligatione solutam.

Ratio autem dicti axiomatis est, quod cuius licitum sit uti suam libertate quam à Deo accepit ad agendum & non agendum, quamdiu post diligens examen non constat illum eam potestate esse privatum: sicuti licite retinet alia sua bona quamdiu non probatur ea alteri esse devincta, hoc autem non satis probatur, quamdiu res intra dubium hæret.

Quod autem dicitur, *In dubio tutior via eligenda*, rectè notat cum alijs *Wiger. 1. 2. q. 19. ar. 3. n. 50.* Regulam illam sine limitatione acceptam

tam non semper esse præcepti : sed tantum esse aliquando Consilij docet *Navarrus* , *Bonac. Sanch. Laym.* & plures alij. Sed quia aliquando dubium est , pro qua parte stet ipsa possessio , an pro lege , aut voto , aut libertate &c. ut hoc resoluatur statui potest hæc Regula : In dubio quid sit in possessione , judicandum est possessionem pro eo stare pro quo est præsumptio juris : si verò dubitetur pro quo stet ipsa præsumptio , judicandum stare pro eo qui onus probandi reiicit in alium , ut est reus , cui sufficit crimen , vel obligationem negare , quam actor debet probare. Quod si præsumptiones sint ex utraque parte , prævalere debent validiores. Si verò sint utrimque , æquales , ita judicandum est , ac si nulla præsumptio esset. Est autem ipsa *Præsumptio juris* , suspicio quædam verosimilitudinis à jure approbata , ut in dubio eam tanquam assensum verum & prudentem sequamur , donec veritas aliunde innotescat.

Addo hic ultteriores rationes , quibus ostenditur prædictum principium tam in materia justitiæ , quam omnium aliarum virtutum locum habere , & eandem esse de omnibus rationem.

Primò, Ideo in materia justitiæ potior est conditio possidentis , sic ut sequi possit partem minus tutam , rem sibi retinendo , Quia ius dubium est utrimque æquale inter possidentem & non possidentem , & insuper pro possidente accedit quod jus possessionis sit certum , adeoque potiori jure fretus vincit jus dubium alterius. Atqui eadem ratio æquè militat pro possessione libertatis in materia cujuslibet alterius virtutis , ut in materia dubij præcepti , voti &c. Ergo eodem modo utrobique procedendum est. *Ma*

nor probatur : Quia in dubio , v. g. præcepti , est æquale jus ex parte voluntatis ut non obligetur , & ex parte præcepti ut ei obedientia præstetur ; & insuper supra hoc jus utrimque dubium ; ex parte voluntatis accedit jus certum possessionis suæ libertatis, quâ per obligationem utrimque dubiam privari non potest : adeoque sua illi libertas integra, & ab obligatione immunis perseverat. Alioqui deberet pro obligatione prorsus dubia , & quæ nullo modo probari potest, spoliari suâ certâ & naturali libertate , & cogi ad subeundem totum onus, quod tunc subeundum esset quando obligatio esset certa & manifesta ; quod non videtur æquum , aut rationi consentaneum. Ius etenim certum est , volenti imponere obligationem privantem libertate incumbere onus istius obligationis probandæ : quæ nunquam per dubiû probari potest.

Secundò, Quia judicandum est eodem modo in foro interno, quo in externo, quando externum non innititur alicui falsæ præsumptioni cognitæ, uti docent passim Doctores, etiam Iuris, cum Baldo, Navarro, Conar. Mart. Ledesma, Suare, Salas, &c. apud Sanchez *in præcepta lib. 1. cap. 10.* Atqui in foro externo, quando constat dubiam esse obligationem, nemo ad eam adstringitur, sed pro libertatis possessione judicatur. Quia favorabilior est causâ rei, quam actoris : & actore non probante plenè, reus absolvi debet. Ergo idem in foro interno judicandum est dum agitur de obligatione conscientie.

Hanc doctrinam fusius tradunt Doctores plurimi apud Sanchez *supra num. 11. 16. & 36.* qui docent dubium an voverit, aut juraverit, aut tunc usum rationis habuerit, ad nihil teneri : &
folius

folius Consilij esse hic sequi partem tutiorem. Et latius idem probat Suarez 3. part. disp. 40. sect. 5. & 6. ubi ait incredibile sibi esse, quod in dubio juris, & in omni dubio facti necessarium sit amplecti partem tutiorem: & num. 15. ait falsum esse, & sine fundamento, possessionem in sola justitiæ materia suffragari. Quædam quæ in contrarium adducuntur maximè depromi ex aliquibus locis juris non ritè explicatis, ostendit Sanchez supra, ubi ea dissolvit n. 15. Cæterum in jure nihil frequentius occurrit quam hujusmodi Regula; In peri causa, possessor potior haberi debet. Semper in dubiis benigniora præferenda sunt. In re dubia benigniorem interpretationem sequi non minus justius, quam tutius est. Cum sunt partium jura obscura, reo potius favendum est, quam actori. Hæc enim in omni materia à periculo indebiti gravaminis, & formalis peccati sepius admittendi, hominem longius amovent.

Ad hoc principium Theologo valdè reflectendum est. Nam viam oppositam tenendo, imponet ipse hominibus centies plura præcepta, quàm sint omnia præcepta quæ constat à Deo, aut Natura, aut Ecclesia, aut Republica illis imponi. Mirum hoc primâ fronte videbitur, sed clarum esse demonstro. Quia circa quodlibet præceptum aut legem, in actionibus particularibus possunt dubia centum & multò plura variis passim hominibus suboriri, ut assiduè occurrunt plurima, etiam viris doctis. Si igitur illi universi quoties dubitant, debeant omnes obligationem certam subire, & tutius sequi, manifestum est quod debebunt centuplo plures obligationes particulares & inciertas sustinere, quam sit numerus omnium præceptorum

torum aut legum generalium certò obligantium. Porrò ut ex prædictis principiis particulares casus solidè deducantur , ad sequentiã advertendum erit.

P. V. *Dubium an lex lata.*

Qui dubitat de aliqua Lege, an sit lata , vel de Voto an sit emissum, resolvere potest se tali lege, aut voto non obligari.

Quia ut lex vel votum obligationem inducant , debent sic proponi ut prudenter præsumatur ea verè existere , cùm autem in casu id præsumi non possit , dubitans manet in possessione suæ libertatis. Hinc si cras sit jejunium , & dubites an sit hora duodecima noctis , potes carnibus vesci. Quia non constat legem jejuniij pro illa hora esse latam, adeoque voluntas retinet possessionem sui arbitrij ut istã horã carnibus utatur.

At si constet legem, aut votum existere , sed tantùm dubitetur an illis satisfeceris , ad satisfaciendum obligaris , Quia tali casu lex & votum est in possessione. Hinc fit ut indubitatus Sacerdos dubitans an Horas legerit , eas persolvere teneatur.

P. VI. *An casus lege comprehensus.*

Qui certus est de Lege lata , sed dubius est an casus occurrens lege illã comprehendatur , rectè resolvit se quoad illum casum non obligari. Quia præsumptio quoad hoc punctum est pro libertate, non autem pro lege, cùm post diligens